

Nærings- og fiskeridepartementet

Vår dato:

04.01.2022

Høringsvar NHO Reiseliv - forslag til endringer i tilskuddsordning for foretak med stort omsetningsfall

NHO Reiseliv viser til høring på regjeringen.no og takker for anledningen til å komme med høringssvar. NHO Reiseliv viser ellers til høringssvaret til Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO) og stiller seg bak dette. NHO Reiseliv er positiv til at kompensasjonsordningen for næringslivet nå blir gjeninnført med månedlige tilskuddsperioder. Ordningen må gjelde så lenge smittevernrestriksjoner som i vesentlig grad hindrer normal forretningsdrift gjelder.

NHO Reiseliv er svært kritisk til forslaget i høringen om tilbakebetaling av overskudd, konserntak og begrensinger på utbytte. Det er uakseptabelt at staten stenger ned en hel næring i den perioden som utgjør årets viktigste inntjeningsmåneder for mange bedrifter, uten å kompensere for nedstengningen. Forslaget innebærer at det kun er de som har gjort det dårlig, altså de bedriftene som gikk med underskudd i månedene før nedstengingen, som får reel kompensasjon. De som lyktes med å omstille seg, spare på kostandene og jobbe beinhardt for å få et lite overskudd før året var omme, får ikke kompensasjon. Det er helt urimelig.

I innledningen til forslaget skriver Næringsdepartementet:

Lovens formål er å etablere en midlertidig ordning for tilskudd til foretak med stort omsetningsfall som følge av koronapandemien, jf. § 1. Ordningen åpner for å gi bedrifter tilskudd når koronapandemien og smitteverntiltak begrenser mulighetene for å drive næringsaktivitet, ved at bedrifter kan søke om støtte til faste uunngåelige kostnader (...) Hensikten med ordningen er at flere bedrifter skal komme seg gjennom pandemien og arbeidsplasser trygges. Regjeringen foreslår derfor å videreføre ordningen.

Det er svært vanskelig å se at denne innledningen passer overens med det som departementet faktisk foreslår. Slik ordningen er innrettet nå, får kun bedrifter som faktisk går med underskudd i 2021 tildelt reell støtte i nedstengingsperioden. Andre bedrifter vil enten la være å søke eller måtte tilbakebetale støtte. Her bruker altså myndighetene, gjennom en rekke svært restriktive tiltak (nasjonal skjenkestopp er strengest i Europa), reiselivsnæringen spesielt for å bekjempe smitten, men allikevel setter man en rekke betingelser ved støtten som gjør at mange ikke vil få reell støtte.

Departementet skriver videre at "formålet med kompensasjonsordningen å sikre arbeidsplassene og unngå at ellers **levedyktige og omstillingsdyktige bedrifter** (vår utheving) går konkurs som følge av virusutbruddet og myndighetenes smitteverntiltak." Men reiselivsbedriftene har siden mars 2020 omstilt seg og omstilt seg igjen. De har kuttet kostnader, funnet nye markeder og gjort alt de kan for å overleve. Gjennom en kombinasjon av både dyktighet og svært tøffe valg har noen klart å få seg et overskudd. Så ble de stengt ned (effekten av tiltakene er lik en nedstengning) i desember, som også

vanligvis er en av årets mest innbringende måneder. NHO Reiseliv mener at kompensasjonsordningene har bidratt godt til at levedyktige og omstillingsdyktige bedrifter har klart seg gjennom tidligere nedstenginger både i 2020 og 2021. Men hvis en bedrift nå har klart å få et overskudd i 2021, så mener departementet at den ikke fortjener støtte. Våre medlemmer er svært undrende til hvordan de da skal bevise at de er levedyktige og klarer omstilling, hvis de nå snart to år inn i en pandemi har klart å tjene penger i de få perioder med åpenhet som har vært. Og hvorfor sier så myndighetene at fordi dere har tjent penger, får dere ikke kompensasjon når vi sterkt innskrenker mulighetene deres til å tjene penger?

At man etter så mye hard jobbing gjennom en pandemi skal bli avkrevd å tilbakebetale støtte hvis overskuddet er over 5000 NOK, er svært fortvilende for reiselivsbedriftene. Noen melder om at de allerede i har bestilt utbygging-, vedlikehold- eller oppussingsprosjekter (altså omstilling) basert på et budsjettert overskudd i 2021. Her kom nedstengningene i desember og gjorde dype innhogg i det budsjetterte overskuddet, men hvis man allikevel går i pluss, får man altså ingenting i støtte og står samtidig med utvidelsesplanene klare. Andre har utsatt vedlikehold for å gå med overskudd slik at de kan betjene lån, inkludert de statsgaranterte. Andre har stengt ned avdelinger i bedriften for å sikre overskudd til videre drift i bedriften som helhet. Vi er nå snart to år inne i pandemien. Bedriftene har gjort det de kan får å holde seg flytende. Slik ordningen er nå, straffer man de flinkeste. Hvorfor man skal se året under ett i stedet for å se på overskudd opp mot de månedene man får støtte fordi driftsmulighetene er redusert.

Ordningene må også sees i sammenheng med andre støttetiltak som statsgaranterte lån og de betingelser som ligger der. Her minner vi også om ulikheten i kompensasjonsordningen når det gjelder dekning av leasingkostnader vs. driftsmidler man eier selv. Dette er et problem NHO har tatt opp flere ganger om som bør endres for å sikre likebehandling. Den nye kompensasjonsordningen bygger på de samme prinsipper og avgrensninger, og vil følgelig videreføre disse skjevhetene. De mest markante skjevheter er at ordningen forskjellsbehandler ellers like virksomheter basert på hvordan de er organisert og finansiert.

Restriksjonene på overskudd og krav om tilbakebetaling er i tillegg det motsatte av hva man hadde i starten av pandemiperioden og den første kompensasjonsordningen i mars-september 2020. Foretak som gikk med underskudd i 2019 kunne da få tilskuddet avkortet (forskriften § 3-1 femte ledd). Nå er dette endret og snudd på hodet. For bedriftene virker dette forvirrende. I tillegg er det slik at bedrifter faktisk ønsker å gå med overskudd. Dette får å få tilgang til kapital hos bankene og å tiltrekke seg investorer. Allikevel vil ikke departementet gi støtte til bedrifter hvis marked myndighetene enten har sterkt begrenset eller helt stengt ned dersom de nå går med overskudd.

Dersom departementet allikevel velger å holde fast på bestemmelsene om overskudd er det to viktige momenter som må frem:

1) Slik vi leser høringsnotatet vil fremførbart underskudd ikke kunne benyttes. NHO Reiseliv minner om ordningen som ble innført i starten av pandemien knyttet til dette: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/prop.-53-ls-20192020/id2693424/?ch=2> Det bør være mulig å se pandemiårene 2020-2021-2022 mer samlet og kunne vise til tidligere års underskudd. Veldig mange reiselivsbedrifter har som kjent gått med underskudd i 2020, men har så klart å karre seg til et lite overskudd i 2021 (blant annet av ren nødvendighet fordi låneforpliktelser krever det). Det bør derfor åpnes opp for å kunne benytte en liknende ordning tilpasset dagens situasjon.

2) "Overskuddssummen" som setter grensen må økes kraftig fra 5000 og gå bort fra en sum og heller innrettes mot et resultat på en prosentsats. Fordi så mange selskaper også har f.eks. låneforpliktelser burde departementet gå i dialog med bransjen for å få en løsning som ivaretar f.eks. en bransjenorm som nøkkel for hva «overskudd» er. En tenkt løsning kan være å si at resultat over en gitt prosentsats etter skatt og kapitalkostnader skal tilbakebetales om man har mottatt støtte. Vi minner om at driftsmarginen for overnatting i 2018 var 0 % (Menon for NHO Reiseliv) mens servering har ligget relativt stabilt med en driftsmargin rundt 3 prosent siden 2011 – 2019 (samme rapport).

Konserntak

Rammen på foretak og konsern er veldig uheldig for våre medlemmer som er organisert i konsern. Større konsern blir rammet hardere. Er ESA-taket på 120 millioner for konsern reelt, eller kan faktisk Norge gå høyere? Her viser vi til vedlagte juridiske betenkninger av professor ved det juridiske fakultet hos UiO Christoffer Conrad Eriksen, samt medieoppslag ifm lønnsstøtteordningen. Både taket på 120 millioner og maksbeløp for to mnd (15 mill) bør økes. For flere konsern ble taket nådd allerede i mars-april 2021. Som betenkningene vi har lagt ved viser, er det rom for å gi mer støtte. Vi minner også om at EUs temporary framework ble forlenget 18.november. NHO Reiseliv ønsker et klart svar på dette både departementet, og at departementet undersøker dette svært grundig med ESA.

Det bør være anledning til å ta ut utbytte for å betale skatter og avgifter. Reiselivsnæringen har store kostnader knyttet til formuesskatt på arbeidende kapital (som øker i 2022). Skal disse betales samtidig som man da må tilbakebetale støtte hvis man tar utbytte, vil det dramatisk forverre likviditetssituasjonen. Utfordringene norsk reiseliv har med formuesskatt ble anerkjent i reiselivsmeldingen avgitt av Næringsdepartementet i mars 2017. Det er og urovekkende utbyttebegrensningene foreslås å gjelde til og med 2023, som virker veldig hemmende. Først ilegger myndighetene en bransje strenge restriksjoner, så legger man begrensinger på utbytte i to år fremover dersom de skal få støtte i nedstengningsperioden. Er dette er god måte å berede grunnen for gjenreisning av norsk reiseliv etter pandemien? For ytterligere momenter her viser NHO Reiseliv til NHOs høringssvar.

NHO Reiseliv er også kritisk til punkt 2.2. «*Slike vide forskriftshjemler vil innebære at departementet ved eventuelle ytterligere forlengelser av ordningen kan foreslå nye tilbakebetalingskrav.*» Slik vi forstår det skaffer departementet seg her fleksibilitet til å endre regler for tilbakebetaling underveis i ordningen, noe som er svært uforutsigbart for våre medlemmer.

NHO Reiseliv etterlyser også at myndighetene sier noe om de fremtidige rammebetingelsene for reiselivet. Overnattingsmoms og serveringsmoms bør reduseres for å sikre gjenreisningsevnen. Særlig om man skal ha tilbakebetalingskrav som går ut over likviditeten på lang sikt.

Med vennlig hilsen

Kristin Krohn Devold
Administrerende direktør
NHO Reiseliv

Ole Michael Bjørndal
Fagdirektør næringspolitikk
NHO Reiseliv